

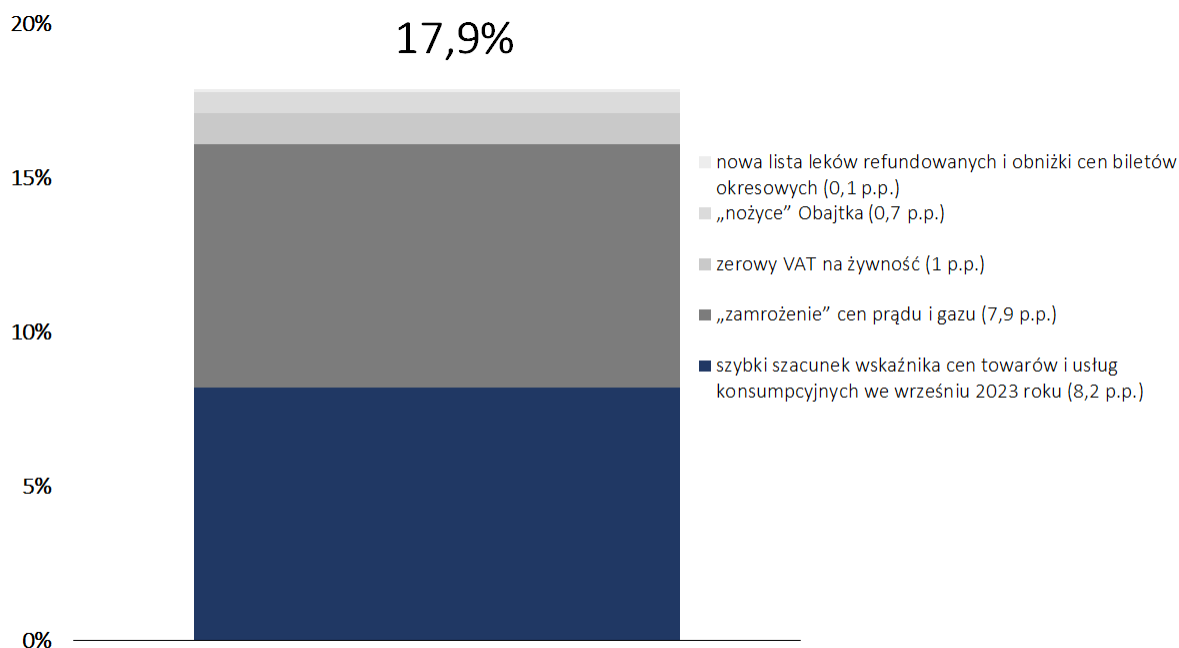
Marcin Zieliński, główny ekonomista FOR
Zofia Kościk, młodszy analityk ekonomiczny FOR
Warszawa, dnia 11 października 2023 r.

Komunikat FOR 24/2023: Czy po wyborach inflacja będzie znowu dwucyfrowa?

Szybki szacunek Głównego Urzędu Statystycznego za wrzesień, wskazujący na inflację na poziomie 8,2%, nie daje powodów do optymizmu – inflacja wciąż jest ponad trzykrotnie wyższa od celu. A trzeba pamiętać, że rząd PiS przeznaczył w tym roku dziesiątki miliardów złotych na „mrożenie” cen. Gdyby nie te niezwykle kosztowne manipulacje, podjęte po to, by przypudrować inflację w roku wyborczym, ceny wciąż rosłyby w tempie dwucyfrowym – szacujemy, że we wrześniu poziom cen podniósłby się aż o 17,9% r/r. Ale to, że rząd „mrozi” ceny przed wyborami, nie oznacza, że po wyborach inflacja gwałtownie nie podskoczy – żadnego kraju nie stać na wieczne utrzymywanie zaniżonych cen, a Polska w przyszłym roku będzie miała jeden z najwyższych deficytów finansów publicznych w Unii Europejskiej.

Za sprawą zerowego VAT-u na żywność inflacja jest w tym roku niższa o ok. 1 p.p. „Zamrożenie” cen prądu i gazu to inflacja niższa o ok. 7,9 p.p. Przedwyborcze manipulacje cenami paliw przez Orlen („nożyce” Obajtkka) obniżyły inflację o ok. 0,7 p.p., a nowa lista leków refundowanych i obniżki cen biletów okresowych przez państwowe koleje – o ok. 0,1 p.p. Jeśli dodamy te wartości do opublikowanego przez GUS szybkiego szacunku inflacji za wrzesień (8,2% r/r), okaże się, że bez ręcznego sterowania wskaźnikiem inflacji przez rząd poziom cen wzrósłby o 17,9% r/r.

Wykres 1. Inflacja bez rządowych manipulacji cenami

Źródło: Opracowanie własne FOR

Samymi działaniami z ostatnich dwóch miesięcy rząd i kontrolowane przez niego podmioty zaniżyły inflację o ok. 0,8 p.p. Bez tych przedwyborczych manipulacji inflacja wyniosłaby we wrześniu 9% r/r.

Wszystkie te manipulacje są niezwykle kosztowne i nieskuteczne na dalszą metę. Samo „zamrożenie” cen prądu i gazu kosztować będzie w tym roku 66 mld zł. Utrzymanie zerowego VAT-u na żywność to dochody państwa niższe o 11 mld zł. Dzieje się to w roku, w którym Polska ma trzeci najwyższy deficyt finansów publicznych w Unii Europejskiej i płaci najwięcej po Węgrzech za obsługę długu publicznego. W istocie w tych niezwykle kosztownych programach chodzi tylko o pudrowanie inflacji przed zbliżającymi się wyborami, po których ceny znowu zaczną rosnąć. W przyszłym roku Polska ma być według prognoz Komisji Europejskiej inflacyjnym liderem Unii Europejskiej.

„Zamrożenie” cen prądu i gazu

Pod koniec 2022 roku rząd „zamroził” ceny energii elektrycznej i gazu na 2023 rok. Łączny koszt zamrożenia cen i gazu w tym roku to 66 mld zł, czyli ponad trzy czwarte średniego rocznego kosztu przeprowadzenia transformacji energetycznej w Polsce (85,7 mld zł)¹. Bez „zamrożenia” inflacja byłaby wyższa o 7,9 p.p., rząd nie mógłby się chwalić rzekomo skuteczną „walką” z inflacją.

Maksymalne ceny sprzedaży prądu dla gospodarstw domowych na poziomie netto z 2022 roku zostały ustalone do limitu 2000 kWh rocznie (2600 kWh rocznie dla osób z niepełnosprawnościami i 3000 kWh dla rodzin wielodzietnych i gospodarstwa rolnych)². Ponieważ od 1 stycznia 2023 roku przestało obowiązywać zwolnienie energii elektrycznej z akcyzy i przywrócono podstawową stawkę VAT (23%), cena płacona przez odbiorców wzrosła o nieco ponad 17%, do poziomu 0,5101 zł brutto za 1 kWh. Rząd uregulował ceny również po przekroczeniu limitu – na poziomie 0,8585 zł brutto za 1 kWh (wzrost o niemal 100% w porównaniu z ubiegłym rokiem). Tymczasem średnia stawka zgłoszona do Urzędu Regulacji Energetyki w najpopularniejszej taryfie dla gospodarstw domowych G11 (87% odbiorców) wynosi w tym roku 1,4573 zł brutto za 1 kWh³ (wzrost o 235% w porównaniu z 2022 rokiem).

Do wskazanych limitów „zamrożone” na poziomie netto z 2022 roku zostały również stawki opłat dystrybucyjnych, co oznacza, że w ujęciu brutto wzrosły one o nieco ponad 17%. Powyżej limitu obowiązują już stawki wynikające z taryf, które zwiększyły się średnio o 45,3% w ujęciu netto⁴, czyli o ok. 70% w ujęciu brutto.

Według GUS-u ceny energii elektrycznej wzrosły w tym roku o 22,3%. GUS podaje też, że w taryfie G11 stawka za 1 kWh z uwzględnieniem opłat stałych wzrosła z 77 gr w 2022 roku do 92 gr w tym roku (o

¹ 600 miliardów złotych w 7 lat – transformacja energetyczna w Polsce wymaga gigantycznych nakładów, Polski Komitet Energii Elektrycznej, 26 maja 2023, <https://pkee.pl/aktualnosci/600-miliardow-zlotych-w-7-lat-transformacja-energetyczna-w-polsce-wymaga-gigantycznych-nakladow/>.

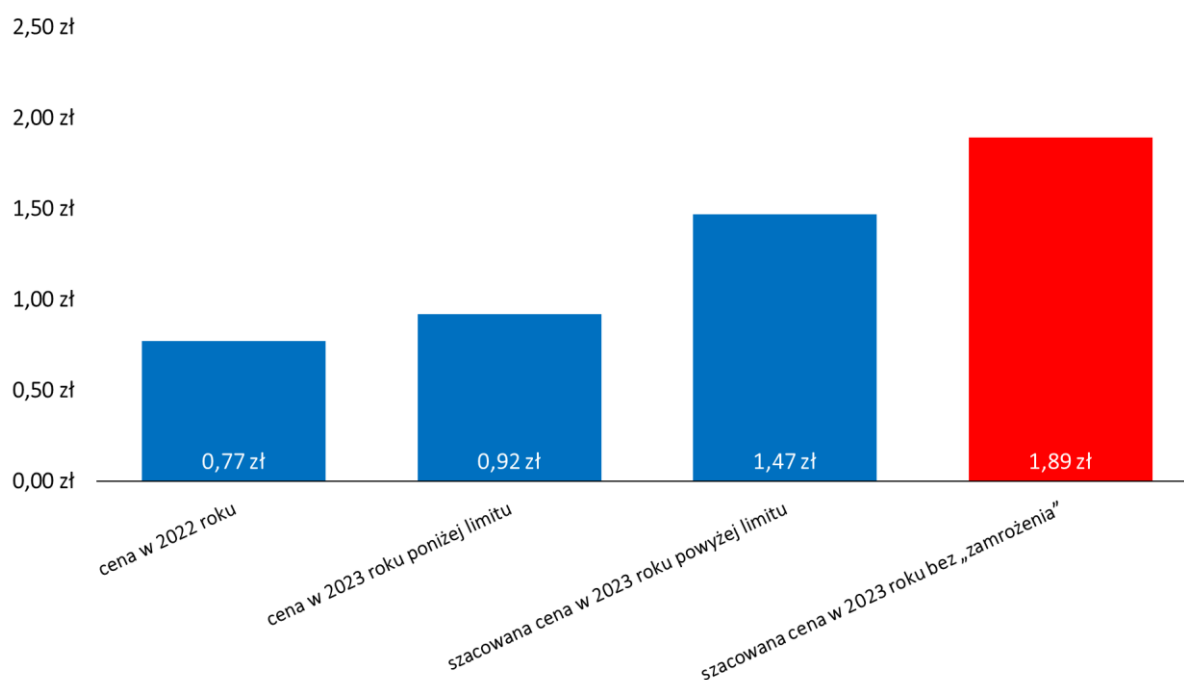
² 21 sierpnia 2023 roku Andrzej Duda podpisał nowelizację ustawy podwyższającą limity, dla których obowiązują stawki netto z 2022 roku przy sprzedaży energii elektrycznej, o 1000 kWh: do 3000 kWh dla gospodarstw domowych, 3600 kWh dla osób z niepełnosprawnościami oraz 4000 kWh dla rodzin wielodzietnych i gospodarstw rolnych. Nowe limity mają obowiązywać od października.

³ Obliczenia własne na podstawie danych zebranych na stronie: <https://www.rachuneo.pl/taryfy-pradu/g11>.

⁴ Ile zapłacimy za energię elektryczną od stycznia 2023 roku?, Urząd Regulacji Energetyki, 17 grudnia 2022, <https://www.ure.gov.pl/pl/urząd/informacje-ogolne/aktualnosci/10718,ile-zaplacimy-za-energie-elektryczna-od-stycznia-2023-roku.html>

19,5%). Według URE po przekroczeniu limitu rachunek wzrośnie dodatkowo średnio o niemal 60%⁵, co by oznaczało łączny wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym o ponad 90% – do 1,47 zł za 1 kWh. Tymczasem bez „zamrożenia” stawka za 1 kWh wzrosłaby, jak szacuje Forum Energii, do 1,89 zł⁶, czyli o 145%. Oznacza to, że dzięki samemu „zamrożeniu” cen energii elektrycznej inflacja w ujęciu rok do roku jest niższa w stosunku do wyniku podanego przez GUS o ok. 5,2 p.p.⁷

Wykres 2. Cena energii elektrycznej za 1 kWh w taryfie G11

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych i informacji GUS, URE i Forum Energii

Rząd PiS „zamroził” również ceny gazu na poziomie 200,17 zł netto za 1 MWh. W konsekwencji ceny gazu wzrosły tylko o VAT, którego stawka od 1 stycznia 2023 roku z powrotem wynosi 23% (zamiast 0%). Tymczasem stawka taryfowa na początku tego roku wynosiła 649,92 zł netto za 1 MWh, choć później – 10 lutego – została obniżona do 516,73 zł netto za 1 MWh.

Według GUS-u cena za 1 kWh w taryfie W-1.1 z opłatami za dystrybucję i opłatami stałymi wzrosła z 32 gr pod koniec 2022 roku do 40 gr w tym roku (czyli, uwzględniając zaokrąglenia, o tyle, ile wynosi VAT

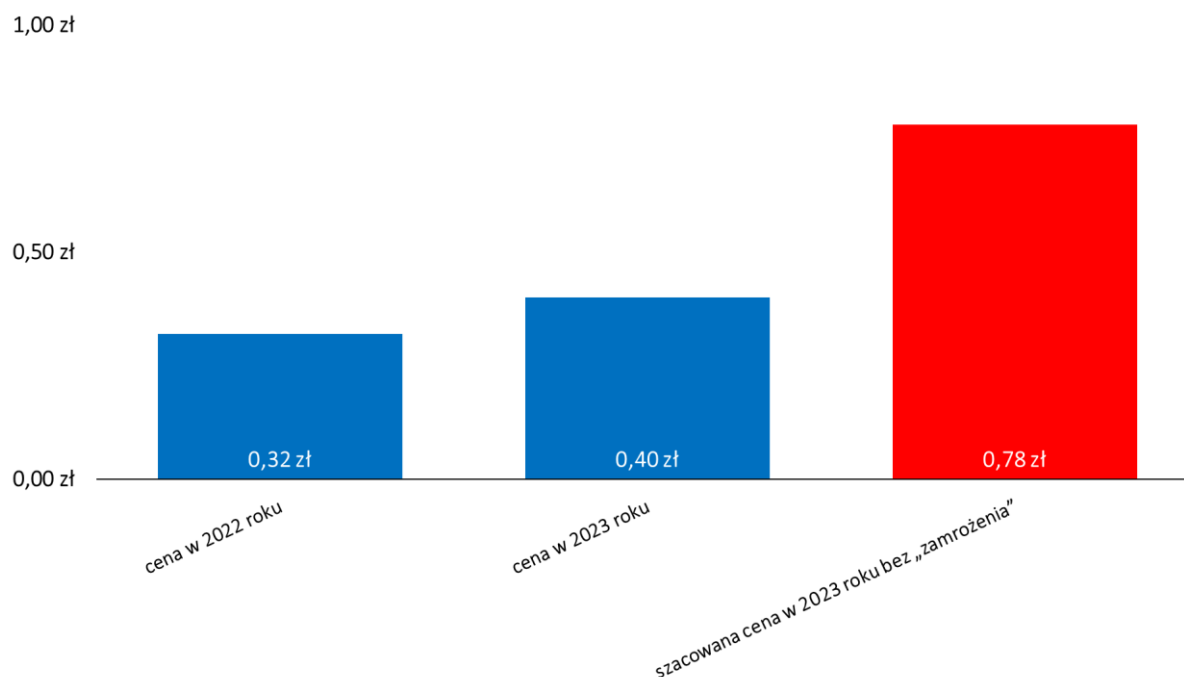
⁵ Ile zapłacimy za energię elektryczną od stycznia 2023 roku?

⁶ B. Sawicki, *Bez interwencji czekają nas potężne podwyżki cen prądu*, Energianews, 14 września 2023, <https://energia.rp.pl/ceny-energii/art39106081-bez-interwencji-czekaja-nas-potezne-podwyzki-cen-pradu>.

⁷ Oczywiście nie oznacza to, że o tyle wzrośnie inflacja w przyszłym roku, jeśli rząd „odmrozi” ceny prądu. Giełdowe ceny energii elektrycznej spadły w tym roku. Forum Energii szacuje w związku z tym, że w 2024 roku stawka za 1kWh wyniesie 1,53 zł. W stosunku do tegorocznej ceny oznaczałoby to wzrost o 66%, co przełożyłoby się na inflację wyższą o ok. 1,9 p.p.

na gaz – 23%). Gdyby obowiązywała taryfa zatwierdzona 10 lutego (516,73 zł netto za 1 MWh), gaz kosztowałby 78 gr brutto za 1 kWh (wzrost o 144,7%), a inflacja byłaby wyższa o ok. 2,7 p.p.

Wykres 3. Cena gazu za 1 kWh w taryfie W-1.1

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych i informacji GUS i URE

„Nożyce” Obajtka

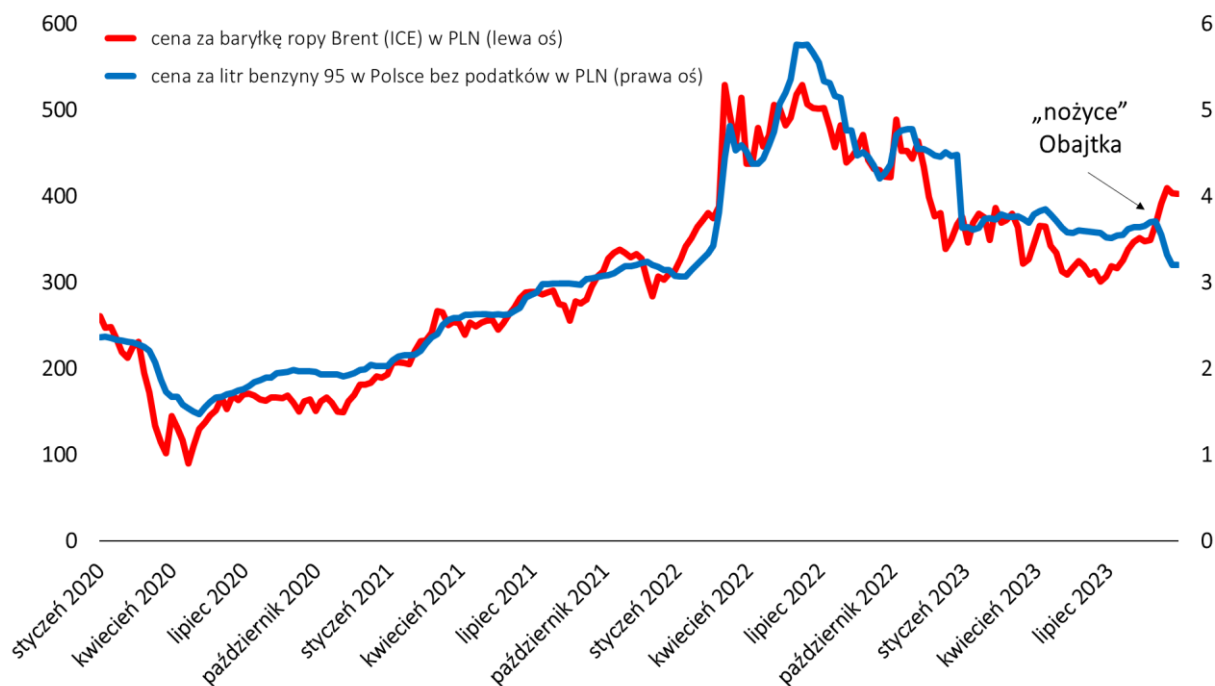
W ostatnich tygodniach średnia cena benzyny 95 i oleju napędowego to nieco ponad 6 zł, mimo że cena baryłki ropy naftowej na rynkach światowych rośnie i była najwyższa od listopada 2022 roku. Ponadto od lipca słabnie złoty w stosunku do dolara (o 11% na koniec września w porównaniu z lipcowym „dołkiem”). W efekcie wyrażona w złotych cena baryłki ropy Brent wzrosła od początku lipca o ponad 30%. W tym czasie za sprawą przedwyborczych manipulacji Orlenu cena benzyny 95 na polskich stacjach obniżyła się o ponad 7%, a cena oleju napędowego – ponad 3%. Na wykresie ukazującym ceny ropy Brent i benzyny na polskich stacjach wyraźnie widać rozwierające się „nożyce” Obajtka.

Według Grzegorza Maziaka, analityka portalu e-petrol.pl, benzyna 95 powinna kosztować od 6,89 zł do 6,99 zł za litr, a olej napędowy – od 6,99 zł do 7,19 zł za litr⁸. Na podstawie danych Komisji Europejskiej

⁸ *To dlatego ceny paliw w Polsce są tak drastycznie niskie! Ekspert obliczył ile naprawdę powinny kosztować diesel i benzyna. Szok!*, WRC, 1 października 2023, <https://wrc.net.pl/mz-to-dlatego-ceny-paliw-w-polsce-sa-tak-dra-stycznie-niskie-ekspert-obliczyl-ile-naprawde-powinny-kosztowac-diesel-i-benzyna-szok>. Jeszcze wyższe szacunki cen podaje portal money.pl – od 7,29 zł do 7,59 zł za litr oleju napędowego i od 6,87 zł do 7,07 zł za litr benzyny.

szacujemy, że średnie ceny tych paliw wyniosły we wrześniu odpowiednio 6,23 zł i 6,15 zł za liter, były więc niższe przeciętnie o 10,7% i 14,4% od średniej z tych szacunków. Gdyby nie manipulacje Orlenu, inflacja we wrześniu byłaby wyższa o 0,7 p.p. r/r.

Wykres 4. Cena ropy Brent (ICE) i benzyny 95 w Polsce

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych stooq.pl i Komisji Europejskiej

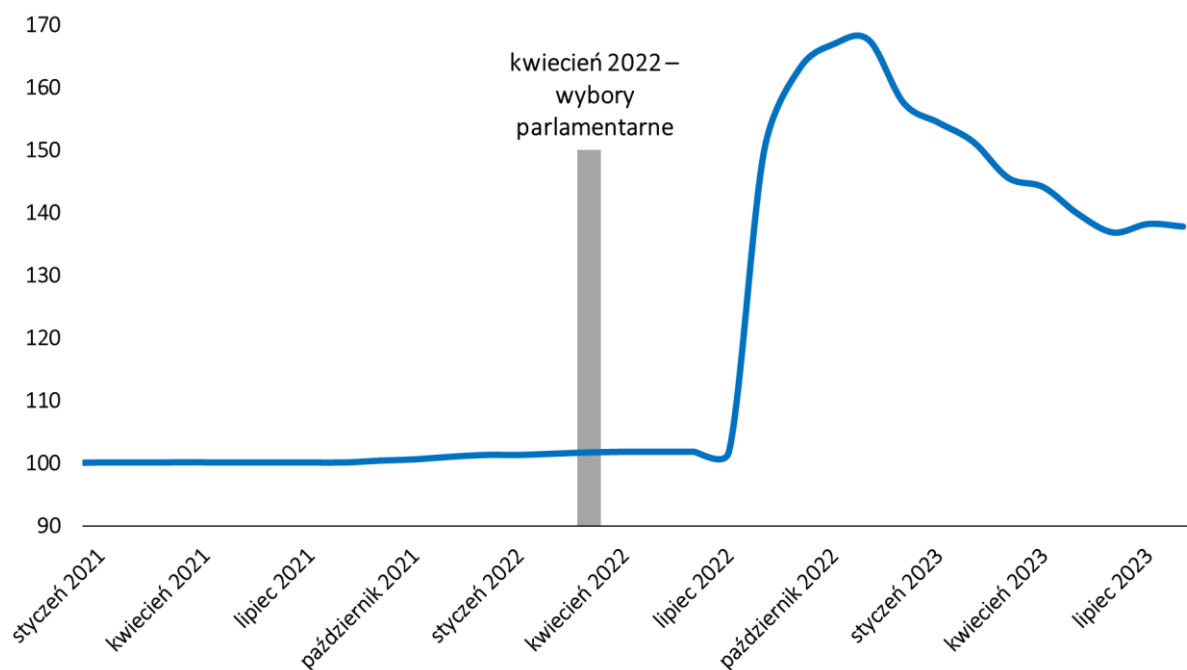
Podwyżki po wyborach?

Na Węgrzech przed wyborami parlamentarnymi, które odbyły się na początku kwietnia 2022 roku, ceny energii elektrycznej i gazu nie zmieniały się, a inflacja pozostawała jednocyfrowa. W sierpniu 2022 roku ceny nośników energii wzrosły o 47%, co przełożyło się na wzrost poziomu cen aż o 3,7% m/m. We wrześniu 2022 roku inflacja przekroczyła 20% r/r⁹. Poniżej tego poziomu spadła dopiero w czerwcu tego roku, ale wciąż pozostaje najwyższa w Unii Europejskiej.

Wykres 5. Poziom cen HICP ELC_GAS (grudzień 2020 = 100)

Zob. R. Kędziński, *Szykuje się uderzenie w portfele. Będzie podwyżka cen paliw*, money.pl, 29 września 2023, <https://www.money.pl/gospodarka/szykuje-sie-uderzenie-w-portfele-polakow-cena-paliwa-po-wyborach-moze-zabolec-6946429292096352a.html>.

⁹ Poza tym po węgierskich wyborach parlamentarnych tamtejszy bank centralny zaczął gwałtownie podnosić stopy procentowe – stopa procentowa w ciągu zaledwie pół roku wzrosła z 4,4% do 13%. Zob. M. Zieliński i G. Hawryluk, *Śladem Węgier i Turcji? Stopy procentowe przed wyborami*, Komentarz FOR 4/2023, Forum Obywatelskiego Rozwoju, 5 października 2023, <https://for.org.pl/pl/a/9464.komentarz-for-4/2023-sladem-wegier-i-turcji-stopy-procentowe-przed-wyborami>.

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych Eurostatu

Utrzymanie takich metod „walki” z inflacją jak „mrożenie” czy sztuczne zaniżanie cen jest na dalszą metę niemożliwe. Te niezwykle kosztowne narzędzia można wykorzystywać tylko przez pewien czas. Cel ich stosowania jest jasny – chodzi o wprowadzenie opinii publicznej w błąd co do rzeczywistego stanu gospodarki po to, by utrzymać władzę. Po wyborach inflacja może być znowu dwucyfrowa.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Kinga Królik - członkini zarządu, kierownik administracyjno-finansowy FOR

tel. 691 908 904

e-mail: kinga.krolik@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORÓW

Marcin Zieliński

Prezes zarządu i główny ekonomista FOR

e-mail: marcin.zielinski@for.org.pl

Twitter: [@MA_Zielinski](https://twitter.com/MA_Zielinski)

Zofia Kościk

Młodszy analityk ekonomiczny FOR

e-mail: zofia.koscik@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A

02-628 Warszawa

tel. 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl

www.for.org.pl